1 Αυγούστου 2015

Η βάση της πνευματικής ζωής (Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου)

Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος / Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη

χριστός-μετάνοια1
Image not found or type unknown

1. Ταπεινοφροσύνη είναι η κατά-σταση εκείνη, κατά την οποία, ενώ κάποιος έχει συνείδηση των πολλών και μεγάλων χαρισμάτων και επιτυχιών του, δεν έχει καμιά μεγάλη ι-δέα για τον εαυτό του...Ταπεινοφροσύνη είναι τούτο· ενώ κάποιος είναι φορτωμένος από κατορθώμα-τα και αρετές, εν τούτοις διατηρεί το ταπεινό του φρόνημα... Τόσο μεγά-λο καλό είναι η ταπεινοφροσύνη, τόσο μεγάλο κέρδος, εφόσον και ό-ταν κατηγορείται από τους άλλους δεν πληγώνεται ο ταπεινόφρων, και όταν βρίζεται, δεν εξαγριώνεται. Γιατί μπορεί κανείς και από αυτά να κερδίσει κάποιο μεγάλο και σπου-δαίο αγαθό, όπως ακριβώς συνέβη και στην περίπτωση του τελώνη. Γιατί, όταν δέχτηκε τις προσβολές που του έκανε ο Φαρισαίος, απαλ-λάχτηκε από τα αμαρτήματα.
2. Κι’ αν ακόμη έχει κανείς τη συνείδηση ότι έκανε άπειρα κατορθώματα, και δεν σκεφτεί τούτο, ότι δηλαδή είναι ο τελευταίος από όλους, καμιά ωφέλεια δεν θα μπορέ-σει να έχει από τα τόσα καλά έργα του. Γιατί αυτό είναι ταπεινοφροσύ-νη, όταν δηλαδή κάποιος έχει αφορμές να υπερηφανεύεται, αλλά συγ-κρατεί τον εαυτό του και τον ταπει-νώνει και τον κάνει μετριόφρονα. Γιατί τότε θα φθάσει στο αληθινό ύψος, σύμφωνα με την υπόσχεση του Κυρίου που λέει: «Εκείνος που τα-πεινώνει τον εαυτό του, θα υψω-θεί».
3. Όταν μιλάω για ταπεινοφρο-σύνη, δεν εννοώ την ταπεινοφροσύ-νη που περιορίζεται στα λόγια και στη γλώσσα, αλλά εκείνη που έχει ριζώσει στη σκέψη, στην ψυχή και στη συνείδηση, που μόνον ο Θεός μπορεί να βλέπει. Φθάνει αυτό το προτέρημα, και μόνο του πολλές φο-ρές όταν παρουσιάζεται, να κάνει το Θεό σπλαχνικό. Και αυτό το έφερε σε φως ο τελώνης. Γιατί, παρόλο που δεν είχε καμιά αρετή, ούτε ήταν σε θέση να εμφανισθεί παρουσιάζοντας τα έργα του, λέγοντας μόνον, «Θεέ μου, ελέησέ με τον άμαρτωλό», γύρι-σε στο σπίτι του δικαιωμένος, πράγ-μα που δεν συνέβη με το Φαρισαίο· μολονότι βέβαια τα λόγια εκείνα δεν ήταν λόγια ταπεινοφροσύνης, αλλ’ ευγνωμοσύνης μόνον. Το γνώρισμα της

ταπεινοφροσύνης είναι το να έχει κάποιος συνείδηση των μεγάλων προσόντων του και εν τούτοις να μην έχει καθόλου υψηλό φρόνημα για τον εαυτό του· ενώ ευγνωμοσύ-νη είναι το να είναι κανείς αμαρτωλός, και να το ομολογεί.

4. Θεμέλιο της δικής μας, της χριστιανικής πνευματικής ζωής, είναι η ταπεινοφροσύνη. Κι' αν ακό-μη οικοδομήσεις πριν απ' αυτή άπειρα, είτε ελεημοσύνη, είτε προσευ-χές, είτε νηστεία, είτε όλες τις αρετές, αν δεν θέσεις πρώτα αυτή ως θε-μέλιο,... όλα θα πέσουν κάτω εύκο-λα, ακόμη και η σωφροσύνη και η παρθενία και η περιφρόνηση των χρημάτων και οτιδήποτε άλλο αναφέρεις, όλα είναι ακάθαρτα και μολυσμένα και σιχαμερά, όταν απουσιάζει η ταπεινοφροσύνη.
5. Επειδή λοιπόν η αλαζονεία ήταν η ακρόπολη και η κορυφή των κακών και η ρίζα και η πηγή κάθε κακίας, αφού παρασκεύαζε ο Χρι-στός το κατάλληλο για την ασθένεια φάρμακο, καθόρισε σαν θεμέλιο ι-σχυρό και σταθερό πρώτα αυτόν τον νόμο, την ταπεινοφροσύνη. Γιατί, όταν αυτή τεθεί σαν θεμέλιο, όλα τα άλλα τα κτίζει με ασφάλεια και σι-γουριά πάνω σ' αυτήν ο οικοδόμος. Όταν όμως αυτή εξαφανισθεί, και αν ακόμη φθάσει κανείς μέχρι τον ουρανό με τα κατορθώματά του, όλα γκρεμίζονται εύκολα και καταλή-γουν σε φοβερή καταστροφή. Κι' αν ακόμη έχεις να παρουσιάσεις νη-στεία και προσευχή και ελεημοσύνη και σωφροσύνη και οποιοδήποτε άλλο αγαθό, όταν δεν υπάρχει ταπεινοφροσύνη, όλα εξανεμίζονται και χάνονται. Αυτό δηλαδή ακριβώς που συνέβη και με το Φαρι-σαίο. Γιατί, όταν έφθασε στην ίδια την κορυφή, έχασε τα πάντα και ξέπεσε, επειδή δεν είχε τη μητέρα των αγαθών. Γιατί, όπως η αλαζονεία είναι πηγή κάθε κακίας, έτσι και η ταπεινοφροσύνη είναι η αρχή και το θεμέλιο όλης της πνευμα-τικής ζωής. Γι' αυτό και ο Χριστός με αυτήν αρχίζει τους μακαρισμούς, θέλοντας να ξεριζώσει εντελώς την αλαζονεία από την ψυχή των ακροατών Του.
6. Δεν υπάρχει τίποτε, απολύτως τίποτε που να μπορεί να μας συγ-κρατεί και να μας διατηρεί ενωμέ-νους, όσο η ταπεινοφροσύνη και το να είμαστε μετριόφρονες και συνε-σταλμένοι και το να μη σχηματίζου-με ποτέ καμιά μεγάλη ιδέα για τον εαυτό μας. Αυτό γνωρίζοντας καλά και ο Χριστός,... αυτόν τον νόμο πα-ρουσίασε πρώτα, λέγοντας τα εξής: «Τρισευτυχισμένοι είναι εκείνοι που συναισθάνονται την πνευματική τους φτώχεια»...Έτσι θέτει το θεμέ-λιο λίθο..., ανεγείροντας μέσα στις ψυχές τους την μεγάλη εκείνη οικο-δομή της φιλοσοφημένης ζωής.
7. Αυτόν (τον Αβραάμ) λοιπόν, παρακαλώ, να μιμούμαστε και εμείς, και να φροντίζουμε να φυλάμε τους εαυτούς μας ελεύθερους και ούτε, με την πρόφαση της αρετής να περι-βάλλουμε τον εαυτό μας με αλαζονική δόξα, ούτε πάλι με την πρόφα-ση της ταπεινοφροσύνης να παρα-μελούμε την αρετή,

αλλά να τηρού-με παντού το μέτρο, και στις επιτυχίες που είχαμε να θέτουμε σαν θε-μέλιο και υπόβαθρο την ταπεινο-φροσύνη, ώστε να οικοδομήσουμε το οικοδόμημα της αρετής σε βάση ασφαλή. Γιατί αυτό είναι αρετή, το να είναι συνδεδεμένη με την ταπει-νοφροσύνη. Γιατί αυτός που κατέθε-σε σίγουρα αυτόν το θεμέλιο λίθο, θα μπορέσει να υψώσει την οικο-δομή στο ύψος που θέλει. Αυτή είναι η πιο μεγάλη ασφάλεια, αυτή είναι τείχος χωρίς ρωγμές, αυτή είναι πύργος απόρθητος, αυτή διακρατεί και συσφίγγει ολόκληρη την οικοδομή, και δεν την αφήνει να πέσει ούτε από τη σφοδρότητα των ανέμων, ούτε από την ορμή της βρο-χής, ούτε από τη βία των ανέμων, αλλά την καθιστά ανώτερη από κά-θε επιβουλή και την αναδεικνύει τόσο ακαταμάχητη, σαν να είναι κατα-σκευασμένη από διαμάντι.

(1.ΕΠΕ 35, 180-182, 2. ΕΠΕ 3, 418-420, 3. ΕΠΕ 26, 480-482, 4. ΕΠΕ 27, 426, 5. ΕΠΕ 9, 466-468, 6. ΕΠΕ 26, 480, 7. ΕΠΕ 3, 490)